

ABONAMENTUL.

Un an 80 cor. (60 lei)

1/2 an 40 „ (30 lei)

1/4 an 20 „ (15 lei)

O lună 7 „ (5 lei)

Un nr. 30 fil. (25 bani)

□ □

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 1 cor., a doua
și a treia oară 80 fil.

Manuscrite sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

□ □

ZIAR NAȚIONAL — APARE ZILNIC.

In comunele

cari au fost ferite de biăstămatele de comasări și segregări ale pășunilor și pădurilor, aproape nu există chestia agrară. Las, că nici în comunele săsești nu e cunoscută aceasta boală a veacului. Sașii, circumspecți și prevăzători cum au fost de atâtea veacuri, au știut să prevină răul, și când nu l-au putut încunjura și-au dat toate silințele, ca ceea ce e rău în lume să-l înghită România așezată în comunele lor, iar ei să rămână cu ce e bun.

Chestia agrară există numai unde sunt latifundii, unde s'au format proprietăți nouă în sarcina sătenilor și unde comasările au nimicit modul de cultură al pământului, luorat de săteni în trei hotare, cu obiceiuri vechi și specifice.

Mai e, că într'un astfel de hotar necomasat împărțit în mii de parcele, pământul e o marfă mai ușor de cumpărat și vândut, aici se află în cantități mici, cari ușor se vând, cumpără sau schimbă.

Lăcomia de a acvira pământ într'un astfel de hotar e redusă la minimul necesar, deoarece fiecare plugar e mulțămît cu atâta cât poate lucra, bazându-se mai mult pe comerț și creșterea vitelor, cari aci în ciurzi comune se țim mai ușor.

Intr'un hotar necomasat, numai două părți sunt cultivate — cu grâu, cucuruz și adnecele oroite după timpul culesului — a treia parte e pășune, din primăvară până toamna, unde și cel mai sărac își poate ținea o vacă cu lapte, un porc ori un vițel.

Loc este destul pentru toți, chiar și pentru ceice nu au, aici pot lucra în parte cât voesc. Ba sunt și locurile nimănui, pe lângă rîuri, pe la gurile pădurilor, unde numai harnic să fie cel sărac și se poate îngriji de nutreț pentru iarnă.

Aci nici crișmarul, nici jidanul, nici notarul străin nu poate hălădui, deoarece moșia ce constă din atâtea parcele nu o poate specula cu arândă uriașă,

nici cu obligamente exagerate, supus fiind obiceiurilor satului și cerințelor de obște întru toate.

Cu comasarea locului și segregarea pășunatelor a încetat deodată starea aceasta ideală. Cu ele au ieșit boierii la suprafață, cu fețe de pământ fără margini, prinse între linii geometrice nealterabile.

Cei săraci și-au luat rămas bun dela hotar. În pășune nu li-s'a dat drept la vacă cu lapte, la oaie, ori purcel. E iobag în toată forma. Și deodată cu iobăgia a intrat nemulțămirea, tulburarea în lume.

Noi cei de astăzi, ispășim păcatele unei legislații ticăloase, inaugurate tot de un Tisza, — tatăl celui ucis deunăzi în Budapesta — care a speculat pământul pe socoteala plugarului, ca să-i smulgă și ultima condiție de traiu de sub picioare.

Iar când au văzut legislatorii, că jandarmul e mai puternic ca milioanele dela sate, s'au apucat și de segregarea pășunilor, și a pădurilor. —

Invățătura e, că numai astfel se va potoli setea de pământ, dacă ne vom întoarce la teoria veche, cu pășuni indivizibile, cu loc arabil în trei hotare, dintre cari unul să fie pășunat peste an, lăsând libertate fiecărui de a prăsi vite, câte îl rabdă puterile. (p.)

Profesorii secundari nu pot fi deputați?

Intr'unul din numerii anteriori ai „Patriei“ s'a adus pe scurt proiectul reformei electorale.

Intru cât corespunde, sau nu, cerințelor democratice ale timpului, cum și intereselor noastre naționale, n'o discutăm acum. Alcătuitorul proiectului a avut de-a gata proiectul din vechiul regat. A trebuit numai să facă ici-colo anumite adaptări. Nu e greu a merge pe urme bătute, e greu însă a face o lege, care să fie expresia fidelă, chineză sintetică a postulatelor,

pe cari le au toate păturile sociale ale unui popor. În alcătuirea unei legi trebuie să se țină seamă de lipsurile mari și reale ale unui neam, cum și de toți factorii, cu cari se pot delătura aceste lipsuri.

În proiectul de față se pare însă, că s'a scăpat din vedere lucrul acesta. Unde se vorbește despre chestiunea incompatibilității se zice: „funcțiunile de profesor universitar, preot de mir ori învățător, nu sunt incompatibile cu mandatul de deputat sau de senator“.

Suntem lăsați afară, scurtați noi profesorii secundari. Pe ce motiv? Dacă se dă acest drept profesorilor universitari și învățătorilor, de ce suntem scoși afară noi, profesorii secundari?

Sunt doară, la mijloc, motive de ordin pedagogic? Aceleaș sunt și la ceilalți. Noi înțelegem noima acestui proiect, care pe unii dintre membrii aceleiaș tagme îi părtinește, iar pe alții îi preterează așa de isbitor. Dacă nu sunt motive pedagogice, așa credem, că nu sunt nici naționale. Cu atât mai vartos nu pot fi aduse în discuție motivele de clasă.

Noi, profesorii secundari, am fost în trecut, și suntem și astăzi, cel mai puternic factor cultural al neamului românesc de dincoace. Noi am pregătit sufletește generațiile de cărturari, ce s'au perândat prin puținele gimnazii ce le-am avut, pentru zilele mari de astăzi. Preoții și învățătorii, în umilele bisericuțe și școli dela sate, au ținut aprinsă lumina conștiinței naționale în poporul nostru, iar noi am format pleiada de cărturari, fără de care înfăptuirea unității noastre politice cu greu s'ar fi putut săvârși.

Pretindem dară, în interesul obștesc al neamului nostru, ca această lacună în proiectul reformei electorale, care atinge așa de jignitor o tagmă întreagă să fie delaturată.

Da, locul nostru e la catedră. Dar nu numai la catedră. Atunci când se tratează de viitorul neamului nostru, de viitorul gene-

rațiilor pe cari le-am crescut și pe cari le creștem acum, cerem să ne putem spune și noi cuvântul. Problemele mari ce sunt în discuție recercă minți echilibrate, suflete cu moral înălțat, oameni adânc cunoscători ai cerințelor timpului și ai lipsurilor neamului nostru. Noi, profesorii secundari cu modestul capital moral și intelectual, avem convingerea, că vom aduce reale servicii neamului nostru, nu numai la catedre, ci și în parlament. Vrem să fim și noi în parlament. Nu mărirea deșartă ne îndeamnă la aceasta ci dragostea de neam. Statul nostru tinăr ne e împrejmuît, jur de jur ca de niște limbi de foc, de ura nepotolită a dușmanilor din afară. În lăuntru ne amenință păcatele vechi ale unui politicianism nenoročit. La această muncă uriașă, de delaturare a primejdiilor și de trainică înjghebare a stalului nostru, cerem să avem și noi parte.

Și vom avea. Avem nădejdea, că în proiect se va face îndreptarea cuvenită, ba credem, că s'a și făcut decretul-lege al reformei electorale pentru vechiul regat profesorii de orice categorie sunt alegibili. În prima redactare a decretului profesorii puteau fi aleși, dar „nu în două legislaturi consecutive“. Această clauzulă fără senz s'a lăsat, precum cetim în „Neamul Românesc“, afară. Toți profesorii pot fi aleși de deputați.

Avem convingerea, că așa va fi și la noi. Ne place să credem de altfel, că avem deaface o neintențioată omitere.

Un profesor secundar.

Congresul preoțimii gr. orientale.

Preoțimea Ardealului — această îndârjită cohortă, care a luptat în o mână cu sf. Cruce în cealaltă cu sabia pentru a se îngriji de mântuirea sufletească și pentru păstrarea naționalismului românesc în decursul a zece secolii grei și aproape infiniți s'a pus în mișcare și ea pentru a discuta situația nouă,

în împrejurările fericite de azi și cele ale luptei de mâine...

Preoțimea gr. ort. și-a ținut congresul în Sibiu, în trei zile consecutive în prezența episcopului Cristea, a ministrilor Goldis, Aurel Lazar și A. Vlad. Din preoțimea noastră gr. cat. au asistat vr'o zece preoți în frunte cu protopopul Clujului Dr. E. Dăianu și Dr. Ales. Russu, se-cretar general la resortul cul-telor în Sibiu.

În ziua primă a congresului s'a discutat înființarea *Asocia-ției preoților*, chestia unui ziar bisericesc, despre preoți și ac-tivitatea lor politică și mai vâr-tos Organizarea bisericii și ro-lul elementului mirean în Bise-rică. —

Preotul Morușca cetește sta-tutele acestei Asociației, din care se discută mai vârtos necesi-tatea unui ziar al preoțimei. După expunerile dlor Dr. Broșu și Dr. Nistor, se admite ca ziarul să fie înființat mai târziu. În ce privește activitatea politică sunt asemeni două păreri: una că preotul să nu facă politică, a doua, că-i este imposibil să nu ia parte la luptele politice. Se admite și primește părerea drului Bălan, care spune, că preotul, da, să ia parte la mișcările po-litice, dar să nu facă adecă po-liticianism, ci să diriguească politica democratică *națională* în sens creștinesc. La chestia *organismului Bisericii* se ce-tește studiul dlui Ciuhandu din Arad, care militează pentru ideea, ca Sinodul din București să fie alvia, cătră care se gra-viteze sinoadele ținuturilor eli-berate. Părerea contrară o su-șține pr. Șt. Metes, care con-cretizează păreri în următoa-tele șase puncte: 1. Desființa-rea Statutului Organismului. 2. Auto-nomia totală a Bisericii ort. 3. Sinodul episcopesc compus din vre-o 15 membrii, care să aleagă arhierii. 4. Sfat de 50 membrii însărcinat cu afacerile juridictionale și administrative. 5. Consistoare în fiecare eparhie. 6. Statul să dea ajutor bănesc suficient.

Aceste două păreri se discută amănunțit, dar neputându-se a-junge la o învoială, chestia se dă spre discuție unei comisii de cinci.

În ziua a doua se discută amănunțit chestia propagandei religioase. O expunere cuprin-zătoare a fost aceea a păr. Trandafir Scorobeș. În ziua a treia se discută mai vârtos rap-portul dintre Biserică și școală prezentat cu competență de Dr. Lupaș, apoi salarizarea și încă vre-o câteva chestiuni pendente.

În chestia raportului dintre Biserică și școală dl Lupaș pro-pune:

1. biserica să lupte pentru caracterul confesional al școlii.

2. Între preot și învățător să nu fie jignire.

3. Deplină libertate confe-sională.

4. Pregătirea mai sistematică a clerului — în științele peda-gogice.

In chestia salarizării. Pre-ții să primească 25 jug. pământ. Posesiunile actuale rămân res-trânse. Pe lângă aceste un salariu lunar. Unii sunt pentru 300 alții pentru 600 lei lunar. Sto-lele să se reguleze uniform pentru săraci să se facă servicii gratuite. Să se dea preoțimii bilet de jumătate pe căile ferate.

Raportul asesorului Ioan despre salarizare se primește cu unele mici modificări.

Înainte de încheiere se dis-cută nedreptățile ce s'au făcut Bisericii prin alegerile făcute în timpul războiului. Congresul declară nule și neavenite toate alegerile pentru congres în timpul războiului, și toate ac-tele și rezultatele acelor. Deci

epoca lui Mangra, și toată pata acestei epoci de violențe, pre-siuni, corupțiuni ale războiului se șterge din istoria și viața bisericii gr. ort. române. O mică deosebire s'a ivit în discu-ția acestei chestiuni asupra reluării firului istoric; aceasta s'a găsit în propunerea, ca să fie restituit în valoare consis-torul mitropolitan ales în 1912, care hotărâse, ca în războiu să nu să facă alegeri nouă, — dar și-a călcat hotărârea — însă espres numai pentru a face nouele alegeri pentru congres, din care să iese un nou consistor metropolitan.

Se aleg comitetele Asociației Preoților pentru arhidieceză și Dieceză. — La încheiere vorbesc: Arhierul Cristea, Goldis, Lazar și protopopul Clujului Dr. E. Dăianu, care salutase congresul la începutul lui, în numele preo-țimei gr. cat.

Se cântă „Pe-al nostru steag e scris unire“! și congresul se termină, — lăsând impresii înăl-țătoare. o. h.

Au ei minte?

*Mă zbat și mă frământ ca flara strașnic-zăvorâtă 'n cușcă,
Scrâșnesc ca un mujic sălbatic trăznit în fața de biciușcă,
Ca un habotnic plâng și blastem, cât însu-mi mă 'ngrozesc de mine,
Și mă 'nfior ca un lunatic, și lumea 'n cap s-o iau îmi vine!
De ce? Nu mă întrebați, că 'ndată tuturor le vine rândul,
Așa cum mi le 'nșiră tainic, în fabrica lui rece, gândul.*

*Mă 'ntreb, întâi, care-i rezonul, de ne 'ncolțesc așa rău Sârbii,
De ce se fac tot țără-țără să verse 'n noi sămânța scârbii,
Când veacuri lungi deopotrivă ne impilară lacom Turcii,
Când dreptul nostru de-opotrivă ni-l împărțeau cu 'naltul furcii?
De ce se vaieră la lume, că le 'nghițim de vii fărtași,
Când pe Timoc și 'n Macedonii ne mor de dorul nostru frații?
De ce se tem, că le rămâne pe veci descoperit Belgradul,
Când veacuri am luptat alături, de-am biruit în urmă iadul?*

*Mă 'ntreb, apoi, de ce se scoală cu arm'-asupra-ne Ucraina?
Ori nu la fel ne-a rupt Muscalul și sufletul din noi și haina
De pe trup? Ori n-a fost oare din veci Basarabia a noastră,
De sus din Cămința rece și până jos în marea-albastră?
Ce are-a face dac'o sută de ani ne-o 'nstreinară Rușii,
Când noi fuserăm băștinașii, iar ei au fost doar suprapuși?*

*Și acum pe voi vă chem, o Muze, să-mi spuneți, cine poartă vina,
Că Ungurii acum aleargă (cât dă să li-se crepe splina)
Ca să mai scape ce pot, bieții, din cumpăna dreptății drepte,
Ce nu putură să cuprindă în strâmtul minții lor înepțe?
Să-mi spuneți, cine e de vină, că le bătuse și lor ceasul,
Când veacuri n'au voit s'audă nici plânsul nostru, nice glasul
Ce le cerea să fac' odată 'n țară „sfântă direptate“?
Și cine e de vină, dacă în toți Românii-un suflet bate,
Și dacă pier acum Maghiarii în propriile lor păcate?
— Nu noi am fost provocatorii, nu noi am schingiuit lobagii,
Nu noi am trăit din săul Statului și din adagii,
Ci ei. Și totuș iat acuma, tot ei se dau cătră pădure,
Gândind, că și 'n aceste clipe putea-vor iarăș să ne fure...
— Dar ce mă chinuese s'adulmec dosarul zbuciumării grele,
Când toată lumea știe taina purtării lor celei mișele?!*

*Ci nu mai fac nici o 'ntrebare, că poate înzadar le-aș face;
E destul să spun, că greul tuturor acolo zace,
Că Domnul când pedepsește ne lipsește 'ntălu de minte,
(Pentru că El peste toate este cel mai drept părinte).*

Căușic.

Congresul preoților.

Din numerii sporadici cei primesc a ziarului nostru „Uni-rea“ aflu, că-i pe tapet așa zicând zilnic chestia convocării respective conchemării unui congres preoțesc. Apare din cele scrise, că ar fi dorința de obște a preoțimei, o necesitate urgentă, o condiție sine qua non a reorganizării de lipsă a administrației noastre bisericești, ma unii leagă de acest congres chiar și existența vii-torului bisericii noastre. Și apoi trăim lumea congreselor de ce nu ar conveni în congres și preoții? Cine ar convoca acest congres? Unii sunt de părere, ca protopopii să-l convoace, alții designează anumită per-soană din cler pe care ar in-vesti-o cu acest drept iară alții doresc să pornească din centru aceasta acțiune. Încât privește locul ținerii congresului se află două păreri: o parte-i pentru Cluj iară cealaltă li de părere să se dea aceasta *cinstă* Romei mici, cu atât mai vârtos, că pe lângă alte cauze bine-cuvântate aproximative aicia este și centrul teritorului ocu-pat. Apoi la acest congres ar fi bine să se prezinte toți preoții, ca astfel să se impună celor competenți respectarea strictă a decisiunilor cari s'ar aduce. Program detaliat încă nu s'a dat. În termini generali ar fi: determinarea atitudinii ce ar trebui s'o iee preoțimea în fața împrejurărilor politice și sociale schimbate radical precum și schimbarea dotațiunii preoțești conform pozițiunii sociale și împrejurărilor de astăzi apoi last not least ameliorarea ad-ministrațiunii bisericești. —

Fără ca să întru în discuția, că oare în cadrele constituției bisericii catolice compete-i afară de episcop oare-cuiva să convoace în congres pe toți preoții diecezei și dacă iar convoca de unde ar avea putere — fără aprobarea episcopului — să-și ducă în îndeplinire deciziunile aduse zic, că eu aflu de prisos convocarea congresului cu deo-sebire după primirea scriptei Preaveneratului Ordinariat de datul 25 Faur Nr. 671—1919 adresată oficiilor protopopești în care să dă un program de-taliat, care cuprinde în sine toate chestiile sulevate de aderenții congresului, cu recerca-rea să se desbată după posibi-litate în sinoadele protopopești și hotărârile luate să se aducă la cunoștința Ordinariatului spre a fi distribuite diferitelor comisiuni, cari sunt însărcinate cu prelucrarea și prezentarea materialului: sinodului diecezan. Astfel suntem în poziția să ne înfăptuim dorințele noastre ju-

ste prin mijloacele înțelepte și absolut legale concese ma chiar impuse de Biserică: prin sinoadele protopopești și sinodul diecezan. În acest chip am depărta dela noi și umbra suspiciunii răsvrătirii, căci doară cu toții știm, că neajunsurile cari le-am îndurat n'au venit din indolența sau rea voința mai marilor noștri ci din faptul, că am fost stăpâniți de dușmani ai neamului și Bisericii noastre. Acum, când bunul Dumnezeu ne-a scăpat de domina străină să fim siguri, că conducătorii noștri, cari cunosc și simțesc deplin starea în care ne aflăm ne vor esopera toate ameliorările posibile.

Aceste am ținut de lipsă să le notez fără ca să am voce nice pe departe să vatăm pe cineva pentru convingerile sale, căci sunt deplin convins despre sinceritatea și buna lor intențiune. Sfârșesc cu cuvintele înțelepte atribuite sf. Augustin: in certis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas.

Dr. Augustin Tatar.
adm. protop. int.

Nota Redacției. Am lăsat curs liber, fraților preoți, în aceasta discuție, rezervându-ne dreptul de a ne spune, în timpul său, părerea noastră. De altă dată, o mică observare numai. Dacă e vorbă să se prezinte toți preoții la congres, în Blaj nu se poate face, căci 1000—2000 persoane nu pot fi ocrotite aici, decât în vacanțe, când institutele sunt goale.

In fața sinodului arhidiecezan.

— Câteva păreri. —

Atud, 19 Martie 1919.

Onorată Redacțiune!

Prea Veneratul Ordinariat arhiepiscopesc sub Nr. 671/1919 ne-a comunicat spre dezbateri în sinoadele protopopești de primăvară, materialul ce ar fi a se pretracta în proximal sinod arhidiecezan, care precum sum informat probabil că să va ținea în săptămâna luminată a paștilor. Din dezbaterile sinoadelor protopopești, vor eși propunerile cele mai variate, și unele chiar fantastice. Unii propunători vor crede, că aocle nesmintit au să se realizeze, pentru că după convingerea lor sunt bune și necesarii. Dară trebuie să ne dăm sama, că nu convingerile subiective singuratică cărmuesc lumea, și opininnea publică, carea să formează după ascultarea tuturor. Scopul Prea Veneratului Ordinariat este, ca materialul propus, să se dezbătă în cereuri cât mai largi, și așa și pe cale ziaristică, ca astfel opiniunea

publică să își iee o direcțiune horărită și precisă. Deci și eu îmi permit a Vă notifica, ca pela noi, cam ce păreri au Frații preoți.

1. La regularea dreptului de alegere și respective candidare la scaunul metropolitan și cele episcopoești: — Înainte de toate avem dorința, ca factorii competenți să mai înființeze o episcopie nouă în Cluj, dismembrândușă un număr corăspunzător din parohiile arhidiecezei și diecezei Gherla. Alegerea metropolitanului și a episcopilor, ori să va înființa noua episcopie, ori nu, să se facă așa: — la alegerea de metropolit, să concurgă fiecare protopopiat din arhidieceză cu câte patru alegători, și fiecare protopopiat din dieceze, cu câte doi alegători, și pelângă aceștia membri capitulelor din toate diecezele. Protopopiatele să se arindeze din nou, așa că nici în un district să nu fie mai mult de 20 parohii, și nici mai puțin de 15 parohii. Alegerea de episcop să se facă din partea clerului diecezan, concurgând la alegere câte trei reprezentanți, ai districtelor protopopești, toți membrii capitulari atât a diecezei vacante, cât și arhidiecezei, și a celorlalte dieceze. Dacă alesul nu ar fi aprobat de factorii competenți, să se facă alegere nouă, dară alegerea să nu să considere de candidare.

2. Prin completarea parohiilor prin alegerea parohului din partea comunității bisericesti dintre cei candidați de Consistor, — precum ni se propune — s'ar deschide calea la corupțiune și simonie. De aceea noi suntem de părere: că după expirarea termenului de concurs, Prea Ven. Consistor, să chieме la ședința consistorială în carea e a se conferi parohia, pe protopopul districtual și doi delegați ai clerului acelu district, cari vor fi a se designa din an în an, în sinodul de primăvară, și să fi asculte pe aceștia referitor la toate câte privesc parohia vacantă, că astfel Prea Ven. Consistor poate ajunge la cunoștința perfectă, că dintre concurenți, care e cel mai potrivit pentru respectiva parohie. Durere că și cu modalitatea aceasta în unele cazuri va trebui să se treacă peste meritele subiective ale concurentului în interesul binelui public.

3. Impreunarea seminariilor teologice din toate diecezele în un singur seminar central în Blaj, este un lucru ideal, dorit atât din punct de vedere al credinței, cât și național.

4. Înființarea de reuniuni pii pentru preoți și credincioși sunt lucruri foarte bune.

5. Dotarea clerului cu porțiuni canonice de câte cel puțin 32 jug. și întregire congruală, este o amăgire dulec. De unde să se iee cele 32 jug.? — Cine să le plătească? — Propunerea, de toți se acceptază, dară să ni-se arete cum să se realizeze? — cu atât mai vartos, că credincioșilor pământul le trebuie lor și nu-l vor da protopopului.

6. Unirea curatoratelor și senatelor școlastice în o singură corporațiune, în cele mai multe locuri și până aci s'a făcut.

7. Referitor la administrarea averilor bisericesti, statutele din 1888, trebuie amplificate și precizate.

8. Susținerea școlilor medii și poporale cu ajutor de stat. Aci e vespariul cel mai periculos, deoarece cei ce înclină spre socialism, și o mare parte din personalul didactic, sunt pentru statificare, argumentând, că dacă se susțin școlile confesionale, se vor susține o mulțime de pepiniere neromâne, cari ne vor crește dușmani. De altă parte credincioșii noștri au susținut până aci școala confesională pe lângă repartitie grea, numai pentru că a fost românească. Indată ce statul susține școală românească, poporul nostru, adevă țărani nu mai dau nici o para repartitie școlastică, iar inteligenții nu ne-au dat nici până aci. Așa dară școlile, fie și cu ajutor de stat, numai așa se vor mai putea susține ca confesionale, dacă dela țaran nu vom mai cere nici o contribuire la susținerea lor. Pierderea enormă, ce o ar avea biserică prin pierderea școlilor confesionale, se ține de altă foaie; dară cruda realitate este așa, precum am zis.

9. Unirea postului docental cu cel cantoral, în multe locuri a fost și până aci; — dară pe viitor venitele cantorale să nu se mai compute în salariul docentului, deoarece acesta prin cantorie prestă o muncă deosebită pe lângă cea docentală. Computarea venitului cantoral a dat auză la abuzuri în multe locuri, deoarece se computa un venit ce nu exista, și învățătorului i-se cauza preseurtare și amărăciune.

10. Propunerea de a se edă cărți religioase și morale, e foarte bună. Dară cine dă banii?

11. Augmentarea și unirea fondului preoților deficienți, viduo-ofanal și contopirea lor din toate diecezele în un singur fond, sunt foarte bune. La tema aceasta numai așa ar putea vorbi omul, dacă din rațiuni specificate de pe un period de cel puțin zece ani, ar ști cât

sunt intratele, cât eșitele, câți deficienți, văduvele și orfanii. În lipsa acestora, referitor la mijloacele de augmentare, nu ne putem declara. Dară nu ne retragem dela nici o jertfă, cu atât mai vartos că proprie nici nu e jertfă, ci numai ne capitalizăm subsistința pentru zile negre. — Așa dară să Vă expun numai că ce dorim, iar jertfele le vom presta în proporțiune cu realizabilitatea dorințelor. Noi dorim: ca preotul când trece în deficiență să primească ca pensiuone întreg venitul său de atunci după drept computat, fără quartir. Aceasta pentru că de fapt fiecare preot, parte din dărnicia credincioșilor, parte din alte cauze, are venit mai mare decât i-se cuvine după drept. Ca să nu abuzeze unii cu trecere în penziune, deși ar fi apti de lucru, să se iee toate măsurile și cautelele necesari. Dară pentru frica, ca nu cumva să abuzeze cineva de o pensiuone așa frumoasă, pe un preot tinăr, dară prin o nenorocire ajuns neapt, nu-l poți arunca oerșitor în drum. Preoteasa văduvă să capete jumătate din pensiuone ce i-s'ar fi cuvenit bărbatului ei; și orfanii câte $\frac{1}{4}$ parte din pensiuonea mamei lor dacă trăiește, iar de sunt orfani și de mamă $\frac{1}{2}$ parte din pensiuonea mamei lor. Anii de serviciu a preoților să se reducă la 40, după cari la cererea proprie și fără vizită medicală să-și poată primi pensiuonea întreagă. Serviciul de peste 40 ani, să nu se compute.

12. Susținerea și manipularea averilor bisericesti, este o propunere foarte bună; dară la aceasta va avea ceva de zis la timpul său și legislativa țării.

Să auzim, ce zic și alții.

Ioan Maior.
protopop.

Cum s'au purtat germanii.

Lyon. — Dr. Lumbing profesor la facultatea de medicină din Liile, face următoarele observațiuni într'o scrisoare adresată ziarului „Le Temps”. Ziarul vorbește despre o scrisoare scrisă de profesorul Kastner din Hamburg către un coleg american din Boston, profesorul Aemedict. În aceasta scrisoare fiziologistul german, arată, că prezența față de alimentare a fiecărui german procura 59% albumen și 1400 calorii pe zi, pe cât timp minima rație indispensabilă zilnic unui om este de 900 gr. albumen și 2000 calorii pe zi. Presa germană publică documentul și se plânge de procedurile inumane ale aliaților, care sunt cauza morții a mii de indivizi din cauza lip-

sei de hrană. Nu ar fi oare ni-
merit să reamintim profesorului
Kesner, că acelaș regim a fost
impus timp de câțiva ani de
câtre autoritățile germane. Sunt
în posesiunea unui raport adre-
sat comisiei alimentare din
nordul Franței, în numele co-
misiunii de igienă, în care se
cuprinde programul alimentar,
care trebuie aplicat cu începere
dela 1 Iulie 1917. În acest
raport se poate vedea, că se
aloca 40 gr. albumen și 1400
calorii de cap, zilnic. Aceasta
este o cantitate, care reprezintă
aceeaș sumă de calori, și 33 la
sută mai puțin albumen, decât
au germanii în prezent. Și
trebuie să se știe seamă că rația
noastră era atât de redusă da-
torită faptului, că autoritățile
germane, care garantase, că o
va mări, nu au făcut niciodată
aceasta. În ultimele trei luni
ale anului 1918 rația de cartofi
abia se ridica la 66 grame de
cap, pe câtă vreme cea cuve-
vită era de 350 gr. Toate ma-
teriile alimentare trimise pentru
noi, erau acaparate de ei.
Toate acestea însă nu împiedecă
însă ziarul „Rheinische Zeitung”,
ca să facă apel la toată lumea,
uitând, că acest popor s'a făcut
vinovat de crime abominabile,
cărând fetele din Nordul Franței.
Suferințele lor pe cari ei le
exagerează nu pot fi comparate
cu acelea pe care le-au impus
cu sânge rece.

Informațiuni.

* **Prin Anglia se vorbește**
mult despre o căsătorie a prin-
cipesei Elisaveta cu prințul de
Galia.

* **La Craiova și Lemberg**
pentru studiarea conflictului
dintre Ucraineni și Poloni, a
plecat o comisie de douăzeci
înși sub prezidiul americanului
Edgar Thomson. Misiunea co-
misiiei e să găsească o soluție
grabnică pentru aplanarea con-
flictului dintre Poloni și Ucraineni.

* **Sârbii** au primit ordinul, ca
în timp de opt zile să evacueze
județele Caraș-Severin și Timiș.

* **În Litvania și Gurlanda**
s'a început ofensiva generală pe
întreg frontul. În nord bolșevii
au fost înfrânți cu desăvârșire.
Pe întreg frontul bat în retragere.
Le-au capturat mai multe trenuri
blindate.

* **Cam 800 mil.** sunt pre-
tenziunile Americii față de Ger-
mania. Despăgubiri de război.

* **Di Ion Brătianu** prim
ministrul României a fost primit
la Londra în audiență de regele
Angliei. Di Brătianu a fost în-
soțit de Di N. Mișu.

* **În Arad,** guvernul repu-
blican a dat voie sârbilor să-și

înființeze gardă națională care
în tovarășie cu banda anarhistă
maghiară să sustină ordinea.

* **La Constanța** a sosit din
America un nou transport de
mărfuri, în greutate de 16 tone.

* **La gara Râzboieni** (Cu-
cerdea) șase hamali unguri dela
căile ferate, voiau să arunce în
aer magazinul cu materii explo-
zibile, din apropierea gării. În
momentul când erau gata să facă
atentatul au fost prinși de jan-
darmii români și escortați la Cluj.

* **Dalmatia** se va adnexa
Jugoslaviei, iar orașele Zara și
Sebenico vor rămâne orașe in-
dependente, iar Fiume, ca port
liber va fi proprietatea Italiei.

* **Din Elveția și Franța**
două trenuri pline de refugiați
au sosit la București. Fiecare tren
consta din 65 vagoane.

* **Pe căile ferate române,**
începând din prima Aprilie nime
nu poate călători fără de a avea
vre-o legitimație reglementară
de călătorie. Pentru militari se
recere foaie de drum și ordin
de serviciu.

* **Prin Simplon** s'a proiectat
o nouă linie ferată. Va trece
prin orașele Milan, Veneția,
Triest, Agram, Belgrad, Buču-
rești și Constantinopol.

* **Anglia** a demobilizat dela
încheierea armistițiului 48.717
oficieri și un milion și jumătate
de ostași.

* **În Elveția** consiliul fede-
ral discutând proiectul Ligei na-
țiunilor a trimis conferenței de
pace hotărîrea, ca Liga națiunilor
să recunoască neutralitatea El-
veției.

* **În palatul regal din
Londra,** în onoarea M. S. Re-
ginei Maria s'a dau un dîneu,
de familia domnitoare. Au luat
parte toți bărbaii de stat ai
Angliei, aflători în Londra.

* **Croații** au înșcenat mai
multe demonstrații sângeroase
împotriva sârbilor. E mare tur-
burare aproape în toate orașele
din Croația. Ostașii au denegat
jurământul regelui Petru.

* **În Timișoara** biroul de
presă jugoslav a instalat o tele-
grafie fără sârmă, care va sta în
legătură directă cu turnul Eiffel
din Paris.

* **Ungurii** se retrag în cea
mai mare anarhie peste linia
demarcațională. Jefuesc în tot
locul ca pe vremea invaziunilor.
Guvernul lor a dimisionat. Cauza
este evacuarea teritoriilor româ-
nești. Li doare amar despărțirea
de noi!

* **Profesorii dela școlile
secundare și învățătorii,**
cari voesc să beneficieze de re-
ducerile de tren avute sub re-
gimul ungar, până când chestia
va rezolvi-o. Direcția căilor ferate
române, au să-și înainteze cere-
rile lor la Rezolțul Cultelor și
Instrucțiunii publice.

* **Din America** au început
a se reîntoarce mulți emigrați,
mai ales italieni, poloni, greci,
spanioli, sârbi, albanii și români.

* **Războaiele economice**
pe viitor vor fi eschise cu totul,
fiindcă în tractatul de pace s'au
recunoscut de libere comerțul
și economia națională în toată
lumea.

* **Delegatul Austriei ger-
mane** la conferența de pace din
Paris, se crede a fi profesorul
Lammasch.

* **Din Vatican** se svonește,
că la conferența de pace și el
va fi reprezentat prin un delegat.

* **În Cluj** la școlile de stat
au început a propune l. română
ca studiu ordinar. În liceul de
fete se propune în cl. I și a V.

* **Se sdrențuesc banii de
hârtie.** Bani de hârtie au ajuns
într'o deplorabilă situație. Deo-
camdată banii sunt în situația
aceasta, detentorii banilor, vor
plânge mai târziu. Înțelegem pe
detentorii, cari au bani. În Ame-
rica marfa nu ține decât pe
lângă bani — buni. Bani buni?
Dar ce bani? Lei ori coroane?
Cine îi schimbă pe cei răi? Ori
cad în sarcina publicului mare?
De mai ține mult nesiguranța
aceasta noi Ardelenii vom plăti
scump pertractările de pace.
Bani noi nu căpătăm, cei vechi
deja sunt absolut indescifrabili,
celce să în schimbe cu bani
buni încă nu se arată! Protestăm
de pe acum, ca publicul să plă-
tească și sdrențuirea banilor, pe
cari nu el îi imprimă, ci imprin-
măria statului. Deci dați-ne lei,
dar îngrabă!

* **O pildă.** În legătură cu
procesul trădătorilor, ziși »gaze-
tari», cari își așteaptă osânda,
dăm această pildă de demnitate:

Caricaturistul F. Șirato, dela
»Furnica», rămas în București, ne
având aplicații militare, a fost în
repetate rânduri poștit să lucreze
la »Gazeta Bucureștilor» și la
celelalte spurcăciuni de Blätter:
el a răspins argintul lui Iuda,
preferind să își câștige pânea
amară sub jug dușman, ca su-
praveghetor de lucrări la graj-
durile comunale. (»N. rom.»)

* **Le Moniteur de Tran-
sylvanie** e titlul buletinului
român de informații, ce apare la
Sibiiu, Joia și Dumineca.

Ziarul, foarte bine redactat,
apare în franțuzește sub con-
ducerea d-lui Ioan Drăgu.

* **Mulțămită publică.** În
amintirea canonicului Dr Victor
Szmigelski, ocrotitorului bun și
neuitat, au binevoit a contribui
la Masa studenților din Blaj:
Octavian Popa, paroh în Sa-
calul de Câmpie 100 cor., Victor
Mărginean oficial de notar pu-
blic în Sibiiu 100 cor.; tot în
amintirea acestui binefăcător al
său a contribuit Victor Mărgi-
nean încă 400 cor., anume fon-
dului studenților morboși 100—
Orfelinului din Blaj 100—,
Reuniunii femeilor din Blaj
100—.

La Masa studenților au mai
contribuit, din prilejul învierii
naționale Gavril Precup teo-
log în Rebrîșoara 25 cor., apoi
David Deac preot Păclîșa 50
cor., Emil Frâncu preot Abuş
10 cor.

La fondul studenților mor-
boși: Ioan Moldovan v.-prot.
Ciunga 20 cor., Aurel Harșian
preot Cenade 50 cor., Emil
Frâncu preot. Abuş 10 cor.,
Augustin Blasian inginer de
băi 100 cor., Victor Blasian
inginer de băi 50 cor., Ioan
Popa paroh Cergăul-mare 20
cor. Tuturora le exprimă mul-
țumită Direcțiunea.

Societatea de editură „Unirea“

anunță prelungirea termenului
de subscriere de acții până în

15 Aprilie 1919

1 acție cor. 100, plus 5 cor.
taxă de fundare.

Ceice au primit liste de sub-
scriere să binevoiască a ni-le
retrimită până în 25 Aprilie a. a.
pe adresa: (45) 2-30.

Societatea de editură „Unirea“ Blaj.

MAI NOU.

In Budapesta comuniștii au răsturnat
guvernul. — Garda franceză desarmată.

O știre din Sibiiu anunță, că în Budapesta co-
muniștii ar fi silit pe Károlyi și guvernul maghiar să
abdice.

Garda franceză a colonelului Vix, constătătoare
din 90 soldați ar fi fost desarmată de către bandele
comuniste. Neorânduiala la culme.

Director: ALEXANDRU CIURA.
Redactor: Ovidiu Hulea.